

Фінансові послуги. Підручник

У підручнику розкрито зміст фінансових послуг, визначено місце фінансового ринку в фінансовій системі держави, розкрито правовий статус суб'єктів ринку фінансових послуг, особливості державного регулювання діяльності учасників ринків фінансових послуг.

З урахуванням положень чинного законодавства подано засади регулювання грошового обігу, банківської діяльності, ринків капіталу й організованих товарних ринків, валютного ринку та інших ринків фінансових послуг в Україні.

Для студентів, аспірантів і викладачів юридичних та економічних закладів вищої освіти, працівників фінансових органів і всіх тих, хто цікавиться проблемами регулювання фінансових послуг.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ

Підручник

За редакцією
докторки юридичних наук, професорки *О. О. Дмитрик*

Харків
«Право»
2023

Рецензенти:

Орлюк О. П. – докторка юридичних наук, професорка, академкиня НАПрН України, директорка Державної організації «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій»;

Латковська Т. А. – докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри конституційного, адміністративного і фінансового права Чернівецького юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»;

Нечай А. А. – докторка юридичних наук, професорка кафедри права Міжнародного науково-технічного університету імені академіка Юрія Бугая, ректорка Міжнародної академії безперервного навчання, дійсна членкиня Національної Асоціації Сертифікованих Медіаторів (США, Нью-Йорк), магістерка економіки (фінанси)

Колектив авторів:

Є. О. Алісов – тема 14; М. І. Дамірчисв – тема 13; О. О. Дмитрик – тема 2; 4; К. В. Єфремова – §§ 1, 2 тема 7; § 1 тема 15; Н. М. Ковалко – тема 3; 10; 11; § 1, 2, 3 тема 12; А. М. Котенко – тема 5; § 1, 2 тема 8; О. В. Макух – тема 1; Н. А. Маринів – § 3, 4 тема 8; § 2–7 тема 15; А. С. Овчаренко – тема 17; О. К. Парашенко – тема 16; Л. В. Товкун – § 1–4 тема 9; К. О. Токарева – § 1, 2, 4, 5 тема 6; § 5 тема 9; § 4, 5 тема 12; М. С. Шаренко – § 3, 6 тема 6; § 3 тема 7.

Рекомендовано до друку вченою радою

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 11 від 26 травня 2023 р.)*

Ф59 **Фінансові послуги** : підручник / О. О. Дмитрик, Є. О. Алісов, Н. М. Ковалко та ін. ; за ред. О. О. Дмитрик. – Харків : Право, 2023. – 408 с.
ISBN 978-966-998-572-9

У підручнику розкрито зміст фінансових послуг, визначено місце фінансово-го ринку в фінансовій системі держави, розкрито правовий статус суб'єктів ринку фінансових послуг, особливості державного регулювання діяльності учасників ринків фінансових послуг. З урахуванням положень чинного законодавства подано засади регулювання грошового обігу, банківської діяльності, ринків капіталу й організованих товарних ринків, валютного ринку та інших ринків фінансових послуг в Україні.

Для студентів, аспірантів і викладачів юридичних та економічних закладів вищої освіти, працівників фінансових органів і всіх тих, хто цікавиться проблемами регулювання фінансових послуг.

УДК 347.73: 336.7

© Дмитрик О. О., Алісов Є. О.,
Ковалко Н. М. та ін., 2023
© Видавництво «Право», 2023

ЗМІСТ

Передмова	8
------------------------	---

Тема 1

Фінансовий ринок і фінансові послуги в Україні

§ 1. Фінансова система та її структура, місце в ній фінансового ринку	10
§ 2. Поняття та юридична природа фінансових послуг	13
§ 3. Види фінансових послуг	17
§ 4. Умови надання фінансових послуг в Україні	18
Контрольні питання	20

Тема 2

Суб'єкти ринку фінансових послуг. Державне регулювання діяльності учасників ринків фінансових послуг

§ 1. Поняття та види фінансових установ	21
§ 2. Загальні засади функціонування фінансових установ	24
§ 3. Поняття, мета, принципи та форми державного регулювання ринків фінансових послуг	33
§ 4. Система органів, що здійснюють державне регулювання ринків фінансових послуг	38
§ 5. Правовий статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку	41
Контрольні питання	47

Тема 3

Загальна характеристика ринків фінансових послуг в Україні

§ 1. Поняття, структура та учасники ринків фінансових послуг	48
§ 2. Основи правового регулювання грошового обігу та грошового ринку	50
§ 3. Основи правового регулювання банківської діяльності в Україні	54
§ 4. Основи правового регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків	57
§ 5. Основи правового регулювання валютного ринку в Україні	60
§ 6. Основи правового регулювання інших ринків фінансових послуг в Україні	64
Контрольні питання	69

Тема 4

Правове регулювання грошового обігу в Україні

§ 1. Поняття грошового обігу	70
------------------------------------	----

§ 2. Сутність та елементи грошової системи.....	73
§ 3. Правовий статус органів, що здійснюють управління грошовим обігом в Україні	75
§ 4. Поняття та значення грошово-кредитної політики. Порядок розроблення, реалізації та контролю за виконанням Основних засад грошово-кредитної політики.....	80
Контрольні питання	89

Тема 5

Загальні засади побудови банківської системи України

§ 1. Поняття та види банківських систем. Особливості розвитку та побудови банківської системи України	90
§ 2. Перший рівень банківської системи України. Загальна характеристика правового статусу Національного банку України.....	93
§ 3. Другий рівень банківської системи України. Поняття, ознаки і функції банку	96
Контрольні питання	102

Тема 6

Правові форми регулювання банківської діяльності

§ 1. Адміністративне регулювання банківської діяльності. Особливості створення і реєстрації банків в Україні	103
§ 2. Порядок видачі банкам банківських ліцензій	108
§ 3. Індикативне регулювання банківської діяльності.....	110
§ 4. Визначення норм обов'язкових резервів для банків.....	115
§ 5. Рефінансування банків	118
§ 6. Віднесення банку до проблемного та неплатоспроможного	124
Контрольні питання	133

Тема 7

Правова регламентація діяльності на ринку банківських послуг

§ 1. Поняття та особливості банківської діяльності	134
§ 2. Сутність і класифікація банківських послуг	138
§ 3. Діяльність банків на ринку банківських послуг	142
Контрольні питання	146

Тема 8

Небанківські фінансові установи на ринку фінансових послуг: правове регулювання діяльності

§ 1. Неганківські фінансові установи: поняття і значення	147
§ 2. Поняття та види кредитних установ	149

§ 3. Правовий статус кредитної спілки	154
§ 4. Фінансовий кредит і позика. Особливості фінансових кредитів, що надаються небанківськими фінансовими установами	159
Контрольні питання	162

Тема 9

Операції з валютними цінностями на ринках фінансових послуг

§ 1. Поняття валютного регулювання	163
§ 2. Інструменти валютного регулювання	166
§ 3. Валютний ринок: поняття і структура	170
§ 4. Операції з іноземною валютою та банківськими металами	176
§ 5. Інформаційне забезпечення діяльності суб'єктів валютного ринку	185
§ 5. Заходи захисту Національного банку України на валютному ринку ...	189
Контрольні питання	193

Тема 10

Правове регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків в Україні

§ 1. Поняття та загальні засади правового регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків	194
§ 2. Поняття та види цінних паперів	201
§ 3. Професійна діяльність на ринках капіталу та організованих товарних ринках	207
§ 4. Правові засади здійснення державного регулювання ринків капіталу та організованих товарних ринків. Об'єднання професійних учасників ринків капіталу	209
Контрольні питання	217

Тема 11

Інвестиційні фонди як учасники ринку фінансових послуг України. Правовий статус емітентів та інвесторів на ринках капіталу та організованих товарних ринках

§ 1. Основні вимоги до емісії цінних паперів	218
§ 2. Правове становище і класифікація інвесторів на ринках капіталу та організованих товарних ринках	221
§ 3. Особливості інвестування інституційними інвесторами	226
§ 4. Правовий статус інститутів спільного інвестування	234
§ 5. Здійснення інвестицій у цінні папери іншими інституційними інвесторами.....	246
Контрольні питання	254

Тема 12

Правові засади здійснення професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках

§ 1. Поняття та види професійної діяльності на ринках капіталу та організованих товарних ринках	255
§ 2. Правові засади здійснення діяльності з торгівлі фінансовими інструментами	256
§ 3. Правові засади здійснення діяльності з управління активами інституційних інвесторів.....	261
§ 4. Правові засади здійснення депозитарної діяльності	267
§ 5. Правові засади здійснення клірингової діяльності.....	276
Контрольні питання	279

Тема 13

Правове регулювання інших ринків фінансових послуг в Україні. Фінансові послуги на страховому ринку

§ 1. Загальні засади правового регулювання страхування в Україні.....	280
§ 2. Загальні засади правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні	290
§ 3. Загальні засади правового регулювання недержавного пенсійного забезпечення в Україні.....	296
§ 4. Поняття, види та правові засади здійснення діяльності недержавних пенсійних фондів. Адміністрування недержавного пенсійного фонду	298
Контрольні питання	307

Тема 14

Відповідальність за порушення законодавства у сфері ринків фінансових послуг

§ 1. Поняття та види відповідальності за порушення законодавства, що регулює діяльність із надання фінансових послуг	308
§ 2. Поняття, види та порядок застосування заходів впливу в разі порушення законодавства, що регулює діяльність із надання фінансових послуг	312
§ 3. Відповідальність за порушення банківського законодавства	316
§ 4. Відповідальність за порушення валютного законодавства	324
§ 5. Відповідальність за порушення на ринках капіталів та організованих товарних ринках	329
Контрольні питання	335

Тема 15

Правове регулювання захисту прав споживачів фінансових послуг

§ 1. Поняття і сутність захисту прав споживачів фінансових послуг	336
§ 2. Особливості правового регулювання захисту прав споживачів фінансових послуг	342
§ 3. Договір про надання фінансових послуг як форма захисту прав споживачів фінансових послуг	347
§ 4. Захист прав споживачів фінансових послуг щодо реклами і в сфері надання послуг споживчого кредитування	350
§ 5. Органи, які здійснюють державне регулювання захисту прав споживачів фінансових послуг	356
§ 6. Контрольні заходи щодо захисту прав споживачів фінансових послуг Національного банку України	358
§ 7. Відповідальність за порушення прав споживачів фінансових послуг	369

Тема 17

Фінансовий моніторинг у сфері ринків фінансових послуг

§ 1. Поняття фінансового моніторингу та його основні завдання у сфері ринків фінансових послуг	374
§ 2. Система та суб'єкти фінансового моніторингу, їх завдання, обов'язки та права	378
§ 3. Застосування ризик-орієнтованого підходу у діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу	388
§ 4. Фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу	391
§ 5. Державна служба фінансового моніторингу України та особливості її контрольної діяльності у сфері ринків фінансових послуг	392
Контрольні питання	394

Тема 17

Загальні засади правового регулювання ринку фінансових послуг у ЄС

§ 1. Загальна характеристика Європейської системи фінансового нагляду	395
§ 2. Основні тенденції у сфері регулювання фінансового ринку в ЄС	399
§ 3. Банківський нагляд у ЄС	405
Контрольні питання	406
Колектив авторів	407

Навчальне видання

ДМИТРИК Ольга Олександрівна,
АЛІСОВ Євгеній Олександрович,
КОВАЛКО Наталія Миколаївна та ін.

ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ

Підручник

За редакцією
докторки юридичних наук, професорки *О. О. Дмитрик*

Видається в авторській редакції

Комп'ютерна верстка *А. Т. Гринченка*

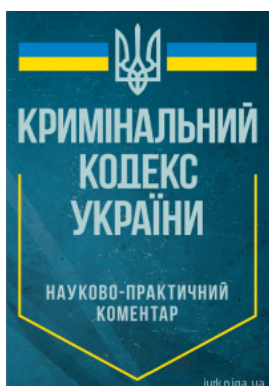
Підписано до друку 04.09.2023.
Формат 60×90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 25,5. Обл.-вид. арк. 20. Тираж 100 прим.
Вид. № 3204

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
вул. Чернишевська, 80, м. Харків, 61002, Україна
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 4219 від 01.12.2011

Виготовлено у друкарні ТОВ «ПРОМАРТ»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції – серія ДК № 5748 від 06.11.2017

Книги, які можуть вас зацікавити

Науково-практичний
коментар
Кримінального кодексу
України

Податковий кодекс
України. Алерта

Бюджетний кодекс
України. Алерта

Митний кодекс України.
Алерта

Кодекс України про
надра. Лісовий кодекс
України. Водний кодекс
України. Алерта

Кодекс
газотранспортної
системи. Алерта

Перейти до галузі права
Фінансове право

[Перейти на сайт](#) →